

Anna HALASZ

Absolvenți în gală

A șaptea promoție de actori formați la Facultatea de Arte a Universității Ecologice s-a prezentat la „Gala absolvenților”, în acest sfârșit de stagiune și an școlar, cu cinci spectacole: *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, *Cameristele* de Jean Genet, *Femeia îndărătnică* de Shakespeare, prezentate de clasa conf. univ. Margareta Pogonat; *Piațeta* de Carlo Goldoni, *Și eu am fost în Arcadia* de Horia Lovinescu, oferite de clasa conf. univ. Lucia Mureșan, decan al Facultății de Teatru. O stagiune variată, bogată și bună pentru oricare teatru profesionist. Tineri capabili, bine pregătiți, fără doar și poate, personalități distincte, care și-ar găsi locul în oricare teatru al țării. În concurența ametoitoare a atâtor facultăți paralele la universitățile particulare, plus – *last but not least* – Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică, actorii Universității Ecologice se bucură de un climat intelectual deosebit sub egida Societății Atheneul Român, fundație prezidată de academicianul Bălănescu-Stolnici, care ne-a mărturisit, la conferința de presă, că toate clasele de actori sunt adevărați copii de suflet ai acestor împătimiți de ecologia societății românești – deci a griii pentru valorile constante, naturale ale conviețuirii umane – care văd în teatru mijlocul cel mai fertil al activității acestor valori în impactul cu o economie de piață destul de sălbatică, asemeni vremurilor acumulării primare. Printre ei întâlnim cu bucurie personalități ca Ileana Berloghea, profesor de asemenea și la UNATC, sau esteticianul Victor Ernest Mașek, el însuși fost director de teatru, deci oameni

conștienți de faptul, că valoarea cea mai constantă a țării o reprezintă arta.

În acest sens, o victorie rară înseamnă spectacolul *Femeia îndărătnică*, considerat tocmai de criticul și esteticianul V.E. Mașek cea mai bună dintre înscenările bucureștene din ultimele decenii, lucru datorat în primul rând protagonistei Monica Florescu, o actriță înzestrată deopotrivă cu o bogăție de lirism și de umor, mărunțică, jucăușă și inteligentă, care descoperă în personaj nu posibilitățile efectelor ieftine, nu capriciul și stridența, ci demnitatea umană a femeii, lucru ce nu prea se purta încă pe vremea premierei originale. Dacă vom confrunța cu acest lucru trăsătura inedită și seducătoare a personajului *Spiridon* din *O noapte furtunoasă* și anume un amor adolescentin tragicomic nutrit față de Veta cea de neatinș, ne dăm seama că fermecătoarea ingenuă este mult mai mult decât ingenuă. Astfel, de surprize ciudate apar și la alte personaje din comedia bufă a lui Caragiale pe care profesoara clasei, marea tragediană, nu o simte ca pe un foc de artificii al poantelor cum suntem obișnuiți. Jupân Dumitrache, aproape în tot spectacolul este șters, onoarea de familist practic nu contează ca element decisiv al conflictului: Adrian Țăranu, și ceilalți – atât *Ipingescu* cât și *Chiriac* – se vor transfigura abia la sfârșit, la îndemnurile patriotarde ale lui *Rică Venturiano*, care până atunci părea un bleuguț ageamiu. Dacă vedem în aceste variante specifice o radiografie a micului burghez, blajin și nevinovat, manipulabil cu ideea „dacă mă gândesc la țărișoara mea”, atunci

lipsa simțului pentru grotesc și amuzant a unei mari tragediene aruncă o lumină orbitoare asupra politicianismului ca dușmanul cel mai aprig al lui Caragiale. De altfel, în aceeași ordine de idei, cuplul *Veta-Chiriac* (Roxana Joitza-Anghel Popescu) ar fi absolut la locul său de exemplu în memorabilul film psihologic englez *Scurtă întâlnire*. Iar interpretul lui *Rică Venturiano*, Alexandru Conovaru, își va dezvălui temperamentul și hazul debordant în comediile lui Carlo Goldoni și ale lui Shakespeare.

Spectacolul cel mai matur, mai complex din cele văzute se dovedește a fi *Piațeta*, o dezlănțuire de poftă de viață, de voie bună și temperament italiano-româno-sudamerican, de putere de caracterizare, de simț al ritmului, de muncă fin elaborată de echipă, de coregrafie și muzicalitate în proză: un festin de carnaval elegant și popular, totodată. Cei ce știu așa ceva știu tot, mai ales știu să treacă rampa.

În sfârșit, metafora dominantă a operei lovinesciene – atracția implacabilă a morții în conflict cu dragostea tragică pentru viață – oferă, de asemenea, o pleiadă de roluri bune, bine realizate de tinerii artiști. Ca spectator simți o vagă frustrare, totuși, privind personajul cel mai important, cel ce-și ia rămas-bun de la viață, cel admirat, cel atrăgător și sâcâitor și de neînțeles, cel inadaptabil și răzvrătit împotriva destinului și a suficienței totodată, cel misterios și stigmatizat de apropierea și disperarea morții. E mai ușor, și mai simplu, să înfățișezi chipurile variate ale omului mediu, decât măreția înăscută sau dobândită prin întâmpinarea neantului. Lovinescu se baza pe creația actorului și l-a găsit în Emil Botta (*Citadela sfărâmată*) sau Kovács György (*Moartea unui artist*) – exemple, de care n-au avut parte tinerii, care au copilărit deja în mediocritatea programată a ultimilor ani de dictatură și au crescut în scăderea

galopantă a calității umane din anii de tranziție. „Secolul omului de jos“, cum l-a numit Zaharia Stancu, niciodată nu a fost mai jos decât în ultimul său deceniu. Deruta lui Cătălin Braticevici în personajul *Hans* și în funcție de acesta și a lui Giulio Doman în *Alex*, nu este „vina“ lor, este rezultatul a câtorva decenii de luptă a dictaturii împotriva ideii de personalitate, de individ, de măreție. Era un „hit“ după '72, anul asaltului ideologic „de la Neptun“. „Sunt o fată ca oricare, n-am nimic deosebit...“ Poate, ar trebui să se predea măreția ca atare cu montaje de 30 de minute din peliculele cu Tony Bulandra, Gheorghe Storin, George Vraca, Emil Botta, Amza Pellea, George Constantin, Octavian Cotescu, Toma Caragiu, Victor Rebengiuc, Ștefan Iordache... Poate, ar deveni o marfă valoroasă de export.

An de an, o mulțime de talente obțin diploma de absolvire la facultățile de actorie particulare și de stat. Ce vor face? În ultimele decenii ale dictaturii erau clase de actori cu doar una-două persoane, un Institut întreg trebuia să joace spectacolele de absolvire, iar acum setea veche a talentelor se răzbună. Și cine e victimă? Ei înșiși. Absolvenții de care vorbesc jucau în Sala Rapsodia Română, pe jumătate goală, dar jumătate plină entuziasmată. Și era un public invitat. Primarul General al Capitalei promite sume astronomice pentru repararea sălilor de teatru, adăugând, că va veni la spectacole și va număra publicul pe capete. Iar după două „căderi“ – două seri, ca cele văzute la Rapsodia Română – ce urmează? Se va confisca sala pentru scopuri mai bănoase? Inflația de muzică ușoară? Arte marțiale? Fotbal de sală? Box? Cenuclu de muzică tânără?... Amvon al diferiților demagogi profesioniști?...

Răspunsuri nu aveam. Doar întrebări înfrigurate.